

**UCHWAŁA NR L/623/22
RADY MIEJSKIEJ ORZESZE**

z dnia 15 grudnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Orzesze na lata
2023-2027**

Na podstawie art.15 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2022r. poz.559 z późniejszymi zmianami) w związku z art.16b ust.1, art.17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2021r. poz.2268 z późn.zm.)

Rada Miejska Orzesze uchwała, co następuje

§ 1. Przyjąć Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Orzesze na lata 2023-2027, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Orzesze.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

mgr inż. Jan Mach

Załącznik do uchwały Nr L/623/22
Rady Miejskiej Orzesze
z dnia 15 grudnia 2022 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE ORZESZE NA LATA 2023– 2027**

Orzesze

Grudzień 2022 r.

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	3
1.1. Dokumenty lokalne regionalne, krajowe.....	4
2.CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA.....	6
2.1. Położenie Gminy.....	6
2.2. Demografia.....	7
2.3. Poziom infrastruktury.....	7
2.4. Diagnoza sytuacji społecznej.....	8
2.5. Wykaz problemów zasygnalizowanych w ankietach.....	8
2.6. Wykaz problemów wynikających ze statystyki Ośrodka.....	12
3.ANALIZA SWOT.....	20
4.ZAŁOŻENIA I MISJA STRATEGII.....	21
5.MONITORING I EWALUACJA.....	21
6. REALIZACJA STRATEGII – WSKAŹNIKI (TABELE)	22
7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	30

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE ORZESZE NA LATA 2023– 2027

WPROWADZENIE

Zgodnie z art.16 b ust. 1 i 2 oraz art.17 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U z 2021 r. poz. 2268 z późniejszymi zmianami) do zadań gminy należy opracowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Zgodnie z art. 16 b w/w ustawy strategia gminna w zakresie polityki społecznej powinna zawierać :

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią ;
- 3) określenie :
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźników realizacji działań.

Zbliża się koniec obowiązywania dokumentu „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Orzesze na lata 2016-2022” i niezbędna stała się jego aktualizacja.

Strategia niniejsza jest podstawą do podjęcia interwencji, która ma się przyczynić do poprawy warunków życia mieszkańców. Podjęte działania mają się przyczynić do integracji społecznej. Głównym celem strategii jest wyrównanie szans społecznych mieszkańców Gminy dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów działających w obszarze polityki społecznej.

Przygotowanie strategii poprzedziło opracowanie diagnozy problemów społecznych Gminy Orzesze, której celem było określenie aktualnych uwarunkowań oraz pojawiających się tendencji oraz trendów.

Problemy społeczne zostały zidentyfikowane w oparciu o materiały statystyczne, sprawozdania, przeprowadzoną diagnozę, ankietę a także określenie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń (SWOT). Wskazano kierunki niezbędnych działań, sposobu realizacji, ram finansowych i wskaźników realizacji zadań. Diagnozę sporządzono w IV kwartale 2022 r dlatego wzięto pod uwagę dane statystyczne za okres 3 lat tzn 2019-2021.Lata 2020-2021 to okres pandemii, w którym z różnym nasileniem przejawiały się problemy społeczne dlatego uwzględniono również pojawiające się tendencje roku bieżącego.

Część programowa została ujęta w formie tabelarycznej zawierającej obszary interwencji, cele strategiczne, cele operacyjne, podejmowane działania, podmioty odpowiedzialne, wskaźniki realizacji działań, monitoring i ewaluacja.

1. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wspomniany dokument ma swoje uwarunkowania prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem określonym na 5 lat, podobnie jak Strategia Rozwoju Miasta Orzesze została nakreślona do roku 2027.

1.1 Dokumenty lokalne i regionalne

Jednym z dokumentów, który ma wpływ na opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest przyjęta uchwałą Nr XXIX/612/2017 Rady Miejskiej Mikołowa z dnia 25 kwietnia 2017 r. „Zintegrowana strategia rozwoju dla obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2017-2025 w ramach projektu partnerskiego” J-ednolita S-strategia T-erytorialna = spójny obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego poprzez wzmocnienie mechanizmów efektywnej współpracy JST”. Strategia obejmuje swoim zasięgiem wszystkie gminy wchodzące w skład powiatu mikołowskiego, ponieważ gminy te mają podobne problemy i bariery rozwoju.

Następny dokument to uchwała Nr XXXV/414/21 z dnia 30 września 2021 na mocy której została przyjęta „Strategia Rozwoju Miasta Orzesze na lata 2021-2027”. Dokument ten określa długofalowy program działania, kierunek rozwoju miasta oraz cele, których realizacja jest niezbędna. Ustalenia te będą podstawą do prowadzenia odpowiedniej polityki społeczno-gospodarczej. Realizacja planów i zamierzeń przekłada się na poziom życia mieszkańców jak i występujące problemy społeczne.

Kolejnym programem jest Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Orzesze na lata 2023-2027 (poprzednia perspektywa Programu była określona na lata 2018-2022). Program określa zadania poszczególnych służb i ich skuteczność. Głównym założeniem jest zapewnienie ochrony oraz udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, niwelowanie negatywnych jego skutków, upowszechnianie informacji na temat możliwości pomocy osobom dotkniętym przemocą jak i stosującym przemoc. Zasadniczy cel to również usprawnianie systemu interwencji i pomocy osobom już dotkniętym problemem przemocy oraz zagrożonych przemocą w rodzinie.

Co roku jest przyjmowany przez Radę Miasta Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Założenia na rok 2022 obejmowały w szczególności: zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem, udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych, wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Co roku również Rada Miasta przyjmuje Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii. Główne wyznaczone zadania to :zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem, udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych, wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii, pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Corocznie jest opracowywany Program Współpracy Miasta Orzesze z organizacjami pozarządowymi oraz innymi uprawnionymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie realizacji zadań publicznych określonych ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Celem współpracy Miasta Orzesze z organizacjami pozarządowymi jest podniesienie efektywności działań w sferze wykonywania zadań publicznych. Współpraca Miasta Orzesze z organizacjami odbywała się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji oraz jawności. Naczelną zasadą towarzyszącą wzajemnym oddziaływaniom jest wyrażenie woli współpracy w działaniach na rzecz miasta i jego mieszkańców. Podstawową formą współpracy Miasta Orzesze z organizacjami pozarządowymi w 2021 r. było wspieranie realizacji zadań własnych miasta. Wspieranie zadań odbywało się po ogłoszeniu otwartych konkursów ofert przez Burmistrza Miasta Orzesze na wspieranie wykonania zadań oraz udzielanie dotacji na dofinansowanie ich realizacji. Inne formy współpracy Miasta Orzesze z organizacjami obejmowały w szczególności: publikowanie przez samorząd istotnych dla organizacji informacji na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Orzeszu, organizacja spotkań dotyczących możliwości pozyskania środków w ramach różnych projektów, wsparcie organizacyjne i informacyjne organizacji pozarządowych w realizacji ich przedsięwzięć, konsultowanie z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, co do zakresu ich działania projektów uchwał w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Inspiracją do prac nad Gminną Strategią był dokument „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju–Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”, która jako cel określiła przezwycięzenie kryzysu finansowego w jak najkrótszym czasie i próbę uniknięcia tzw. „straconej dekady” –wolniejszego rozwoju gospodarczego niż w poprzednich latach, który powodowałby negatywny wpływ na jakość życia ludzi. Strategia ta zakłada zbudowanie przewag konkurencyjnych do 2030 roku, tak, aby po wykorzystaniu obecnych sił rozwojowych Polska posiadała nowe potencjały wzrostu w obszarach, które dotychczas nie były wykorzystane, np. w obszarze edukacji. Z kolei „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030” jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrz regionalnie - ich zadania, dokumenty programowe, sposób monitorowania i oceny efektów realizacji, formy wsparcia finansowego oraz źródła finansowania polityki regionalnej. Strategia jest spójna również z programami krajowymi tj. „Narodowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022” oraz „Polityką społeczną wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo-Uczestnictwo-Solidarność”, a także z zapisami Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Ekonomia Solidarności Społecznej, służy realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju – Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjętej uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. oraz innych strategii rozwoju. Zgodnie z Umową Partnerstwa Rządu RP i Komisji Europejskiej jest to kluczowy dokument operacyjno-wdrożeniowy w zakresie Celu Tematycznego 9 „Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją”, stanowiący warunek realizacji działań w Polsce w tym obszarze. W „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” (SOR) wskazano na potrzebę przygotowania i realizacji projektu strategicznego pod nazwą „Ekonomia Solidarności Społecznej”. Ekonomia społeczna jest sferą życia społeczno-gospodarczego, która pozostaje na pograniczu sektora przedsiębiorczości oraz sektora organizacji pozarządowych, niedziałających w celu osiągnięcia zysku. Solidarnościowy wymiar ekonomii społecznej (ekonomia solidarna) realizowany jest przez

podmioty ekonomii społecznej, w szczególności przedsiębiorstwa społeczne, które w ramach swojej działalności przyjmują funkcje tworzenia miejsc pracy w celu aktywizacji oraz reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, świadczenia usług społecznych użyteczności publicznej oraz realizacji zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego.

Strategia ta w celu szczegółowym II określa Spójność Społeczną jako jeden z obszarów rozwoju. Określa także wyzwania i kierunki działań w zakresie rozwoju kapitału społecznego (obszar Kapitał ludzki i społeczny, kierunek interwencji Rozwój kapitału społecznego). Do najważniejszych działań do realizacji w perspektywie do 2030 r. należy zaliczyć kształtowanie postaw, wartości i zachowań sprzyjających budowaniu wspólnoty, kooperacji, kreatywności, otwartości oraz komunikacji, jak również wzmacnianie postaw prospołecznych w procesie nauczania. W dokumencie tym wskazuje się na konieczność położenia odpowiedniego nacisku na działania przeciwdziałające ubóstwu Polaków i wyrównujące szanse różnych grup społecznych, w szczególności tych, które są najbardziej zagrożone ubóstwem, w tym zachęta do zmiany postaw wobec prokreacji, poprawy warunków opieki i kształcenia dzieci, zapewnienia kompleksowej ochrony zdrowia prokreacyjnego, zapewnienie opieki zdrowotnej dla osób pracujących i zagrożonych utratą pracy z przyczyn zdrowotnych, zwiększenia dostępności do taniego mieszkalnictwa, efektywniejsze i bardziej elastyczne rozwiązania, pozwalające łączyć ambicje zawodowe z aspiracjami rodzinnymi i na podobnych zasadach. To także zachęta do świadczenia zintegrowanych usług społecznych, które mają przyczynić się zarówno do poprawy skuteczności i efektywności tych usług, jak i do zapewnienia ich lepszego wykorzystania oraz zwiększenia ich zasięgu.

W związku z obserwowanym ubytkiem zasobów siły roboczej na rynku pracy kluczową rolę w najbliższych latach odgrywać ma aktywizacja zawodowa rezerw kapitału ludzkiego z grup dotychczas szczególnie zagrożonych bezrobociem i dezaktywizacją: osób młodych, kobiet (w tym matek nieaktywnych zawodowo), osób z niepełnosprawnościami, osób w wieku 50+, osób długotrwale bezrobotnych oraz w sektorach, gdzie występuje bezrobocie ukryte.

2.CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

2.1 Położenie Gminy

Orzesze położone jest w centralnej części województwa śląskiego w powiecie mikołowskim na południowej krawędzi Wyżyny Śląskiej. Gmina ma korzystne położenie geograficzne niedaleko Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii oraz Aglomeracji Rybnickiej. Zlokalizowana jest blisko węzła komunikacyjnego Autostrada A1. Do miasta należy 8 sołectw i 2 dzielnice :Zawada, Zazdrość, Zawisć, Gardawice, Mościska, Zgoń, Woszczyce, Królówka oraz Orzesze i Jaśkowice. Gminę cechuje mniejsza uciążliwość oddziaływania przemysłu. Gmina zajmuje powierzchnię 83,65 km², z tego znaczną część powierzchni stanowią lasy. Zdecydowaną większość stanowi zabudowa jednorodzinna, natomiast wielorodzinna jest skupiona w centrum miasta i w dzielnicy Jaśkowice.

2.2 Demografia

Miasto Orzesze na koniec roku 2021 liczyło 20.821 mieszkańców

Stan ludności na koniec roku w poszczególnych dzielnicach	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2021	Różnica pomiędzy liczbą ludności 2020 i 2021
Orzesze	6732	6662	6629	+ 33
Gardawice	2093	2120	2151	+ 31
Zawiść	1996	2014	2010	- 4
Woszczyce	1428	1443	1450	+7
Zawada	2067	2094	2114	+ 20
Jaśkowice	2528	2537	2525	-12
Zgoń	1278	1293	1306	+ 13
Królówka	257	257	248	-9
Mościska	1092	1103	1152	+ 49
Zazdrość	1202	1214	1236	+22
Ogółem	20.673	20.737	20.821	-

Źródło : dane Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego Orzesze.

Jak z powyższego zestawienia wynika liczba ludności z roku na rok wzrasta. Chociaż w niektórych dzielnicach liczba ludności nieco zmalała pomiędzy latami 2020 a 2021 , to ogólnie liczba mieszkańców wzrosła pomiędzy tym okresem o 84 mieszkańców. Najwięcej mieszkańców przybyło w dzielnicach Mościska, Orzesze i Gardawice.

Wydaje się, że liczba mieszkańców będzie miała nadal tendencję wzrostową, wynika to z atrakcyjności Orzesza jako terenów do zabudowy i osiedlania się. Jednak na władzach miasta spoczywa większy obowiązek zapewnienia właściwej infrastruktury społecznej w szybko rozwijających się dzielnicach.

2.3 Poziom infrastruktury technicznej i społecznej

Duży wpływ na funkcjonowanie miasta i jego mieszkańców ma komunikacja. Miasto ma niedostateczne połączenia autobusowe pomiędzy dzielnicami miasta ze względu na duże odległości pomiędzy nimi, to sprawia, że jest mniejszy udział dzielnic w życiu centrum miasta. Częściowym ułatwieniem są uruchomione bezpłatne przejazdy busami. W związku ze słabym uprzemysłowieniem miasta , więcej osób wyjeżdża z Orzesza niż przyjeżdża z zewnątrz do pracy w mieście. Częściej na zakupy przyjeżdżają osoby z zewnątrz ponieważ w centrum miasta funkcjonują trzy duże markety : Netto, Biedronka i Lidl.

W mieście funkcjonuje 10 szkół (stan na 31.12.2021 r.) dla 2.136 uczniów, 5 przedszkoli dla 555 wychowanków, 5 oddziałów przedszkolnych na 429 miejsc. Od sierpnia 2018 roku funkcjonuje w Orzeszu żłobek publiczny, ma swoją siedzibę w Orzeszu przy ul. Mlecznej 44 a, dysponuje 69 miejscami. Funkcjonują również 2 żłobki niepubliczne na 60 miejsc oraz 2 przedszkola niepubliczne na 31 miejsc. Nie ma w Orzeszu klubu dziecięcego ani funkcji niani. Istniejące żłobki nie pokrywają zapotrzebowania na tą formę opieki nad dzieckiem.

Na kształtowanie się życia kulturalnego ma wpływ Miejski Ośrodek Kultury, który organizuje imprezy kulturalne, korzysta z jednej sali widowiskowej w Orzeszu Jaśkowicach. Barię w integracji mieszkańców na rzecz kultury jest znaczna odległość dzielnic od centrum miasta. W

mieście funkcjonuje Biblioteka Miejska oraz dwie jej filie w dzielnicy Jaśkowice i Woszczyce. Zajmuje się ona nie tylko upowszechnianiem czytelnictwa ale również organizacją cyklicznych imprez kulturalnych i spotkań z ciekawymi ludźmi. W mieście jest 14 placów zabaw wraz z siłowniami zewnętrznymi oraz 1 skatepark. Zakład Gospodarki Komunalnej zarządza i utrzymuje 4 boiska sportowe w tym Stadion Miejski oraz obiekt sportowy „Orlik” w centrum miasta. W każdej szkole są sale gimnastyczne i boiska sportowe. Na terenie miasta funkcjonuje Szpital Chorób Płuc oraz 4 ośrodki zdrowia (Orzesze, Jaśkowice, Zawisz i Gardawice). W dzielnicy Orzesze usytuowany jest Dom Pomocy Społecznej o statusie powiatowym dla 90 osób niepełnosprawnych intelektualnie. Placówka Wsparcia Dziennego dysponuje obecnie 25 miejscami dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

2.4 Diagnoza sytuacji społecznej

Diagnoza – na nią składa się opis stanu obecnego, prognoza rozwoju lub zmian, analiza przyczyny powstawania zjawisk, pojawiające się przeszkody w trakcie realizacji. Jest niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian.

W celu zdiagnozowania problemów występujących w mieście przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców Orzesza. Ankietę wypełniło 108 osób (103 osoby deklarowały, że są mieszkańcami Orzesza, natomiast pięć osób, że nie są mieszkańcami miasta, zapewne w pewien sposób są związane z tym miastem). W 76 % są to osoby, które deklarują, że posiadają od 1 – 3 dzieci, 17,4 % podaje, że nie posiada dzieci, natomiast 4,9 % podaje że posiada od 4-6 dzieci, 1,1 % respondentów podało, że posiada więcej niż 4 dzieci.

Głównym źródłem utrzymania respondentów jest praca zarobkowa w 81,49 %, w 3,71 % własna działalność gospodarcza, w 0,91 % bezrobocie, w 0,91 % praca dorywcza, 10,18 % stanowią emeryci, renciści i 2,79 % stanowią osoby niepracujące.

2.5 Wykaz problemów zasygnalizowanych w ankietach

Lp	Występujący problem	Ilość odpowiedzi
1.	Uzależnienia (alkohol, narkotyki dopalacze)	67
2.	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	34
3.	Zdarzenia losowe	33
4.	Długotrwała choroba	29
5.	Niepełnosprawność	25
6.	Przemoc	24
7.	Bezrobocie	22
8.	Ubóstwo	21
9.	Sytuacja kryzysowa	16
10.	Bezdomność	13
11.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	9
12.	Trudności w integracji osób, które uzyskały status uchodźcy	7
13.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	6
14.	Narkomania	4
15.	Sieroctwo	2

Lp	Występujący problem u osób korzystających z pomocy w roku	Liczba rodzin w roku 2019	Liczba rodzin w roku 2021
1.	Uzależnienia (alkohol, narkotyki dopalacze)	40	35
2.	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	41	50
3.	Długotrwała choroba	161	151
4.	Zdarzenia losowe	2	1
5.	Niepelnosprawność	88	81
6.	Przemoc	5	4
7.	Bezrobocie	92	89
8.	Ubóstwo	125	134
9.	Sytuacja kryzysowa	1	0
10.	Bezdomność	11	10
11.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	29	24
12.	Trudności w integracji osób, które uzyskały status uchodźcy	0	0
13.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	10	13
14.	Narkomania	1	1
15.	Sieroctwo	1	0

Źródło : dane statystyczne własne Ośrodka Pomocy Społecznej

Największym zauważonym przez respondentów problemem są uzależnienia, w tym alkohol, narkotyki i dopalacze. Jako główną przyczynę podaje się indywidualne skłonności (67 odpowiedzi) jako drugie wskazano konflikty rodzinne (65 odpowiedzi),

- wzorce rodzinne i społeczne (54 odpowiedzi),
- niezaradność życiowa (54 odpowiedzi),
- dostępność środków uzależniających (34 odpowiedzi),
- bezrobocie i utrata pracy (43 odpowiedzi),
- choroba psychiczna (24 odpowiedzi),
- ubóstwo i bieda (18 odpowiedzi).
- hulaszczy tryb życia (1 odpowiedź),
- splot niekorzystnych okoliczności (1 odpowiedź)

Jako rozwiązanie powyższego problemu respondenci wskazywali na konieczność pomocy psychologiczno -terapeutycznej (73 odpowiedzi), potem:

- przymus leczenia (62 odpowiedzi),
- oddziaływania profilaktyczne (53 odpowiedzi),
- profilaktyczne działania wobec osób dorosłych (40 odpowiedzi),
- pomoc finansowa (9 odpowiedzi).

Odpowiedzi wskazują, że ankietowani optują najpierw za oddziaływaniami profilaktycznymi potem za radykalnymi, takimi jak przymus leczenia. Wysoki odsetek osób było za tym aby właściwie dzieciom zagospodarować czas wolny poprzez zajęcia sportowe. Respondenci zauważyli, że główną przyczyną problemu uzależnień są indywidualne skłonności jako pierwsze w powiązaniu z wzorcami rodzinnymi i społecznymi, konfliktami rodzinnymi i niezaradnością życiową. Problem nie dotyczy tylko osób ubogich.

W dalszej kolejności ankietowani zasygnalizowali problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zaznaczając 34 odpowiedzi. Przyczynę tego upatrują przede wszystkim w:

- uzależnieniach (68 odpowiedzi),
- niskich umiejętnościach w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (62 odpowiedzi),
- niepełnosprawności, długotrwałej chorobie (38 odpowiedzi),
- przemocy w rodzinie (36 odpowiedzi),
- wielodzietności (29 odpowiedzi),
- ubóstwie (27 odpowiedzi),
- dodano 1 przypadek - wzorce rodzinne.

Remedium na te problemy w pierwszej kolejności ma być pomoc specjalistów (w tym i psychologów) (58 odpowiedzi), a dalej:

- kierowanie ofert do dzieci i młodzieży w zakresie lepszego spędzania czasu wolnego (54 odpowiedzi),
- kierowanie na terapię osób uzależnionych (52 odpowiedzi),
- kierowanie do rodzin asystenta rodziny (52 odpowiedzi),
- kierowanie na szkolenie „Szkoła rodziców” (32 odpowiedzi),
- wspieranie finansowo rodziny ubogie (23 odpowiedzi),
- dodatkowo wskazano w 1 przypadku – włączenie na zasadzie partnerstwa i współpracy inne rodziny, które mogą służyć pomocą.

Z analizy powyższego wynika, że doceniona została rola asystentów rodziny, jako osób, które są w stanie wspomóc rodzinę w wielu aspektach.

Ankietowani w pierwszej kolejności jako dominujący zauważyli w rodzinach z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - uzależnienia. Tymczasem z wiedzy Asystentów rodziny, którzy w roku 2021 obejmowali swoją pomocą 27 rodzin wynika, że problem uzależnienia występował w 7 rodzinach. Ta tendencja utrzymuje się na podobnym poziomie przez okres trzech ostatnich lat. Asystenci wskazują, że w wielu rodzinach powielają się wzorce - niekorzystne- wyniesione z własnych rodzin, wielokrotnie podobnie niewydolnych. Zauważa się w tych rodzinach dużą niezaradność, niskie umiejętności opiekuńczo wychowawcze oraz narastanie wielu problemów czasami bardzo prozaicznych z którymi rodzina sobie nie radzi. To nie oznacza, że nie należy podejmować działań naprawczych i kierować właściwej oferty do tych rodzin. Czasami dużą pomocą dla rodzin wieloproblemowych jest udział w ich życiu i pomoc dziadków (jako rodziny wspierającej).

Respondenci w dalszej kolejności wskazali na problem – zdarzenie losowe. Z definicji wynika, że to przypadkowe zdarzenie, czyli takie, którego nie da się przewidzieć a wywołuje określone skutki. Przeważnie łączy się je z niszczycielskim działaniem żywiołów, może też być spowodowane przez działanie innego człowieka. Ze statystyki Ośrodka wynika, że notujemy pojedyncze przypadki zdarzeń w poszczególnych latach. Pewnie specyficzna sytuacja geopolityczna sprawia, że skutki działań wojennych w sąsiedztwie Polski wywołują określone konsekwencje i zdarzenia z daleko idącymi utrudnieniami i dolegliwościami natury społecznej i materialnej, które trudno przewidzieć. Dlatego w dużej części respondenci zaznaczyli zdarzenia losowe. Zadaniem pomocy społecznej jest szybko zauważać i reagować na pojawiające się tendencje i trendy o charakterze negatywnym i dolegliwym oraz łagodzić ich skutki, zwłaszcza rodzinom i osobom, które nie potrafią sobie z nimi poradzić.

Problem długotrwała choroba oraz niepełnosprawność została zaznaczona przez respondentów prawie na takim samym poziomie. Nie każda długotrwała choroba musi się przełożyć na niepełnosprawność. Nie mniej jednak jedno i drugie rzutuje na jakość życia. Jako największe

utrudnienia w codzienności zaznaczono jako pierwsze problemy finansowe (51 odpowiedzi), a ponadto :

- brak ofert pracy (41 odpowiedzi),
- bariery architektoniczne, zamykanie się i izolacja (40 odpowiedzi),
- brak ofert w zakresie rehabilitacji (39 odpowiedzi) podkreślano też długi okres oczekiwania na nie,
- trudności w dotarciu do instytucji, lekarza (36 odpowiedzi),
- utrudniony dostęp do usług opiekuńczych, pomocy sąsiedzkiej (15 odpowiedzi),
- brak ofert w zakresie udziału w życiu społecznym (10 odpowiedzi).

Jako inne dotyczące niepełnosprawności jedna osoba zaznaczyła również uprzedzenia. W jednym przypadku dodano, że są to też osoby którym brak chęci do pracy i wykazujący postawę roszczeniową.

Następny problem to przemoc. Zaznaczyły go 24 osoby ankietowane. Pytanie w ankiecie brzmiało: Czy zetknęła się Pani/Pan ze zjawiskiem przemocy domowej? W 47 przypadkach respondenci zaznaczyli, że tylko słyszeli o takich przypadkach. W dalszej kolejności zaznaczono :

- w najbliższym otoczeniu (27 odpowiedzi),
- nie słyszałam/łem o takich przypadkach (21 odpowiedzi),
- nie znam takich przypadków (15 odpowiedzi).

Pomoc tym osobom miałyby polegać na :

- zwiększeniu pomocy prawnej i terapii (63 odpowiedzi),
- izolacji osób stosujących przemoc (59 odpowiedzi),
- leczenie uzależnień (50 odpowiedzi),
- prowadzenie akcji społecznych uświadamiających skalę zjawiska (40 odpowiedzi),
- kierowanie do placówek pomocy ofiar przemocy (31 odpowiedzi).

Jedna z osób zaznaczyła, że dużą rolę we właściwym odczytywaniu aktów przemocy domowej i podejścia do niej ma Policja (jako instytucja zakłada najwięcej Niebieskich Kart). Z naszych statystyk wynika, że przemoc to w w niektórych przypadkach wtórny efekt alkoholizmu (34 % wszystkich zaistniałych przypadków przemocy w 2021 roku było związanych z nadużywaniem alkoholu). Wiele aktów przemocy nie ujawnia się na zewnątrz, pozostaje w czterech ścianach domostw. Dopiero kiedy dochodzi do drastycznych sytuacji i wzywana jest Policja, zachodzi konieczność założenia Niebieskiej Karty w rodzinie.

Respondenci zostali poproszeni o odniesienie się do problemów jakie dotyczą dzieci i młodzież. Ankietowani wskazali w głównej mierze uzależnienie od telefonu komórkowego, komputera (99 odpowiedzi). Wskazywano, że dzieci nie radzą sobie z problemami dnia codziennego, żyją w świecie wirtualnym. W dalszej kolejności wskazano :

- agresja i wulgaryzmy (73 odpowiedzi),
- zaniedbania wychowawcze (69 odpowiedzi),
- sięganie po alkohol i używki (54 odpowiedzi),
- demoralizacja (29 odpowiedzi),
- zaburzenia wynikające z izolacji przed zachorowaniem na COVID (26 przypadków)
- dodatkowo wskazano :zaburzenia wynikające z obecnej sytuacji geopolitycznej na świecie (1 odpowiedź).

Część dzieci i młodzieży rekrutuje się z rodzin, które mają problem w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. W ankiecie wskazano, że większa oferta winna być kierowana do dzieci w zakresie właściwego zagospodarowania czasu wolnego poprzez udział w zajęciach sportowych. Brak jest świetlic w dzielnicach , gdzie kierowana jest szeroka oferta dla dzieci i młodzieży nie tylko w zakresie wspomagania trudności w odrabianiu zadań. Brakuje też klubów młodzieżowych. Następnym problemem jakie dotyczą osoby starsze wieku ankietowani podkreślili jako wiodący to brak dostępu do rehabilitacji oraz długi okres oczekiwania (70 odpowiedzi).

Następne to :

- osamotnienie – brak wsparcia i pomocy ze strony rodziny (64 odpowiedzi),
- ograniczona możliwość dotarcia do instytucji, lekarza (60 odpowiedzi),
- brak instytucji wsparcia (psycholog , inna pomoc specjalistyczna) - 41 odpowiedzi,
- występowanie barier architektonicznych (27 odpowiedzi),
- ubóstwo (27 odpowiedzi),
- brak pomocy ze strony instytucji (usługi opiekuńcze, pomoc sąsiedzka) -24 odpowiedzi.

Wiele z osób starszych posiada jeszcze duży potencjał, doświadczenie zawodowe i życiowe. Ma jednak problemy zdrowotne i socjalne. W większym stopniu mogłyby korzystać z programów w zakresie promowania zdrowego stylu życia i wielu innych dóbr. Relacje międzyludzkie stanowią jeden z najważniejszych czynników wpływających na ich jakość życia. Posiadanie w swym otoczeniu osoby spoza najbliższej rodziny, o której można mówić jak o przyjacielu to bardzo istotna kwestia. Osoby starsze starają się utrzymywać regularne kontakty z osobami spoza gospodarstwa domowego. Najczęściej są to kontakty z dziećmi, wnukami i prawnukami.

Częściowo problemy osób starszych rozwiązuje Klub Senior + , gdzie do tych osób jest kierowana szeroka oferta ciekawych zajęć z zakresu kultury , edukacji, rekreacji. Rozległość terenu Orzesza powoduje jednak, że skupia on osoby z dzielnic przyległych do centrum.

2.6 .Wykaz problemów wynikających ze statystyki Ośrodka Pomocy Społecznej

Ubóstwo

Ubóstwo to stały brak dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki w szczególności w zakresie jedzenia, schronienia, ubrania, transportu, potrzeb kulturalnych i społecznych. Potrzeby te w społeczeństwie są uznawane za niezbędne. Z danych statystycznych tutaj Ośrodka za rok 2021 wynika, że 59 % osób ubiegających się o pomoc podaje jako bezpośrednią przyczynę ubóstwo. Dotyka ono najczęściej rodziny z dziećmi, grupę osób bezdomnych, samotnych nie mających wsparcia w rodzinie, chorych. Tendencja ta kształtuje się prawie na takim samym poziomie jak w latach ubiegłych.

Poziom ubóstwa wyznacza również liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W roku 2019 skorzystało 213 rodzin (ubóstwo u 125 rodzin), w roku 2020 skorzystało 213 rodzin (ubóstwo u 128 rodzin), w roku 2021 skorzystały 214 rodziny (ubóstwo u 134 rodzin).Problem ten w przeciągu lat 2020-2021 kształtuje się na podobnym poziomie.

Liczba osób korzystających z pomocy

Lp	Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1	2019	213	458
2	2020	213	425
3	2021	214	413

Zródło : dane własne Ośrodka Pomocy Społecznej

Naprzeciw osobom ,które znajdują się w trudnej sytuacji materialnej wyszła inicjatywa wnioskująca z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014- 2020 (POPŻ) współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Najbardziej Potrzebującym (FEAD - Fund for European Aid to the Most Deprived). Program został opracowany zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Cel Programu to udzielenie wsparcia osobom

doświadczającym najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków. Pomoc mogą otrzymywać osoby/rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i uzyskujące miesięczny dochód nieprzekraczający 220 % kryterium dochodowego ustalonego dla pomocy społecznej

Osoby potrzebujące otrzymują artykuły: warzywne i owocowe, skrobiowe, mleczne, mięsne, a także cukier i olej. Osoby potrzebujące mogą także skorzystać z bezpłatnych szkoleń lub warsztatów dotyczących m.in. przygotowywania posiłków, dietetyki oraz zdrowego odżywiania, sprawnego zarządzania budżetem domowym, zapobiegania marnowaniu żywności w celu zwiększenia samodzielności i włączenia społecznego. Liczba osób na terenie Orzesza objętych pomocą żywnościową w ostatnich latach: 2019 r. - 467 osób; 2020 r. - 473 osób; 2021 r. - 415 osób

Dystrybucją żywności w Orzeszu zajmuje się Stowarzyszenie im. Franciszka Stuska, które pozyskuje żywność ze Śląskiego Banku Żywności.

Z przeprowadzonej ankietyzacji wynika, że problem ubóstwa zauważyło 19 % respondentów.

Bezrobocie

Bezpośrednią przyczynę bezrobocia upatruje się jako konsekwencję wprowadzenia gospodarki rynkowej. Dalsze następstwa to rozszerzanie się zjawiska patologii społecznej, wzrost zagrożenia socjalnego osoby jak i grup o najniższych dochodach.

Dane statystyczne- bezrobocie na przestrzeni 3 lat

Lp	Rok	Liczba osób bezrobotnych ogółem	W tym liczba bezrobotnych kobiet
1	2019	293	178
2	2020	382	227
3	2021	338	193

Źródło : dane Powiatowego Urzędu Pracy

Z powyższego zestawienia wynika, że liczba osób bezrobotnych w okresie dwóch lat ma tendencję spadkową. Znaczną liczbę spośród zarejestrowanych osób stanowią kobiety. Ta sytuacja powtarza się od kilku lat. Kobiety nie znajdują pracy ze względu na przeważający na naszym terenie przemysł ciężki i wydobywczy, co zaczyna się powoli zmieniać, następuje wzrost drobnej wytwórczości i małych przedsiębiorstw.

Stopa bezrobocia to udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

Stopa bezrobocia w kraju w grudniu 2019 r wynosiła 5,2 %, w województwie śląskim 3,6 %, w powiecie mikołowskim 2,7 %.

Stopa bezrobocia w kraju w grudniu 2020 r wynosiła 5,4 %, w województwie śląskim 3,7 %, w powiecie mikołowskim 4,2 %, w mieście 3,45 %.

Zaś stopa bezrobocia w kraju w grudniu 2021 r wynosiła 5,8 %, w województwie śląskim 4,3 %, w powiecie mikołowskim 2,9 %. Najwięcej osób zarejestrowanych jest w Powiatowym Urzędzie Pracy w wieku od 25-34 lata, potem w wieku od 18 – 24 lata, następnie 45- 54 lata.

Walka z bezrobociem jest procesem długotrwałym, trudnym w realizacji, wymaga współdziałania wielu instytucji i firm a przede wszystkim samych zainteresowanych oraz organizacji

pozarządowych. Wsparciem dla bezrobotnych jest prowadzenie pośrednictwa pracy, aktywizacja bezrobotnych, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, organizacja szkoleń, kierowanie na staż oraz do prac społecznie-użytecznych. W roku 2019 w pracach tych uczestniczyło comiesięcznie 9 osób. W okresie zagrożenia COVID-em prace nie były kontynuowane, dopiero wznowiono je w roku 2022, pracuje w nich 9 osób. W roku 2019 skorzystało z pomocy społecznej 213 rodzin (bezrobocie w 92 rodzinach), w roku 2020 skorzystało 295 rodzin (bezrobocie w 88 rodzinach), w roku 2021 skorzystały 292 rodziny (bezrobocie w 89 rodzinach). Z tego wynika, że liczba osób bezrobotnych na przestrzeni dwóch lat 2020 i 2021 kształtuje się na podobnym poziomie.

Problem bezrobocia zakreśliło 20 % ankietowanych.

Bezdomność

Za osobę bezdomną uważa się osobę niezamieszkałą w lokalu mieszkalnym i niezameldowaną na pobyt stały a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania – w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej. Ze statystyki wynika, że na bezdomność ma wpływ między innymi trudna sytuacja w mieszkalnictwie, która nie zmienia się od kilku lat, jest jedną z najgorzej zaspokajanych potrzeb społecznych. Podobna sytuacja ma miejsce w naszym mieście. Sytuację nieco złagodziła inwestycja- budowa budynku mieszkalnego w roku 2018 na 20 mieszkań. Na mieszkania socjalne w roku 2020 oczekiwało 16 osób, w roku następnym 17 osób. Na mieszkania komunalne w roku 2020 oczekiwały 24 osoby, w roku następnym już 28 osób. Przyczyn bezdomności należy upatrywać również w szeregu nakładających się na siebie czynnikach, rozpad więzi rodzinnych, rozpad rodziny na skutek uzależnienia od alkoholu, stosowanie przemocy, jak też świadomy wybór innego stylu życia. Na terenie miasta brak jest schronisk, noclegowni, ogrzewalni. Osoby kierowane są placówek, z którymi Ośrodek posiada zawarte umowy. W roku 2019 ze schronienia skorzystało 9 osób, w roku 2020 – 9 osób, w 2021 roku 7 osób. Obecnie w schronisku przebywają 4 osoby (3 mężczyzn i 1 kobieta). W roku 2020 zapewniono 2 bezdomnym miejsce w schronisku z usługami opiekuńczymi. Ze względu na trudną sytuację w mieszkalnictwie trudno jest osobę przywrócić z powrotem do środowiska.

W roku 2019 przyznano 273 świadczenia 79 rodzinom na utrzymanie mieszkania aby zapobiec jego utracie ze względu na zadłużenie. W roku 2020 było to 351 świadczeń dla 94 rodzin, w roku 2021 była to pomoc dla 86 rodzin (346 świadczeń). Od sierpnia do końca 2020 roku wypłacono 55 rodzinom dodatki mieszkaniowe oraz dla 36 rodzin dodatki energetyczne. W następnym roku 64 rodziny otrzymały dodatki mieszkaniowe i 36 rodzin dodatki energetyczne. W roku 2020 Rada Miejska przyjęła uchwałę Nr XVI/183/20 z dnia 30 stycznia 2020 r w sprawie przyjęcia Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta Orzesze na lata 2020 – 2024. Program określa podstawowe kierunki działania Miasta zmierzające do racjonalnego i efektywnego gospodarowania zasobem mieszkaniowym, a jego ogólnym założeniem jest stworzenie warunków do optymalnego wykorzystania istniejących zasobów mieszkaniowych. Głównym celem Programu jest zapewnienie prawidłowego i bezpiecznego użytkowania budynków oraz poprawa ich stanu technicznego z dostosowaniem do wymogów m.in. docieplenia. W Programie między innymi znalazł się zapis, że najemcy znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej mogą ubiegać się o obniżenie czynszu.

12 % ankietowanych zauważyło problem bezdomności.

Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Osobą niepełnosprawną jest osoba, której stan fizyczny bądź psychiczny trwale bądź okresowo utrudnia, ogranicza, bądź uniemożliwia wypełnianie ról życiowych i społecznych zgodnie z normami prawnymi i społecznymi. Powoduje to niemożność pełnego funkcjonowania w

społeczeństwie. Bez stworzenia odpowiednich warunków do funkcjonowania i pomocy innych trudno jest takiej osobie żyć na co dzień.

Pomoc osobom niepełnosprawnym w zakresie np. wsparcia finansowego na zakup przedmiotów ortopedycznych, likwidacji barier architektonicznych należy do zadań własnych powiatu, nie oznacza to jednak, że osoby te nie mogą skorzystać z pomocy Ośrodka na zasadach określonych ustawą o pomocy społecznej.

Niepełnosprawność dzieli się ze względu na :

- obniżoną sprawność sensoryczną (osoby niewidome, niedowidzące, głuche, niedosłyszące z zaburzeniami percepcji wzrokowej i słuchowej).
- obniżoną sprawność intelektualną (upośledzenie umysłowe, demencja starcza),
- obniżona sprawność funkcjonowania społecznego (zaburzenia równowagi nerwowej, emocjonalnej oraz zdrowia psychicznego),
- obniżoną sprawność komunikowania się (zaburzenia mowy, autyzm, jękanie się),
- obniżoną sprawność ruchową (osoby z dysfunkcją ruchu - wrodzona i nabyta),
- mózgowo porażenie dziecięce,
- obniżoną sprawność psychofizyczną z powodu chorób somatycznych (rak, cukrzyca, guz mózgu, nowotwory)

Przyczynami niepełnosprawności są: wady wrodzone, nabyte, choroby przewlekłe, nagłe wypadki i urazy, zatrucia i infekcje.

Z pomocy społecznej w roku 2019 skorzystało 88 osób niepełnosprawnych, w roku 2020 i w 2021 - 81 osób.

Ośrodek obejmuje pomocą w formie usług opiekuńczych te osoby niepełnosprawne, które nie potrafią wykonać podstawowych czynności dnia codziennego. Realizuje je w trzech postaciach usługi opiekuńcze podstawowe, specjalistyczne i specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Realizacja usług opiekuńczych

Lp	Rok	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi podstawowymi i specjalistycznymi	w tym liczba osób objęta usługami specjalistycznymi z zaburzeniami psychicznymi
1	2019	29	9
2	2020	39	8
3	2021	35	8
4	2022	46	7

Źródło : dane własne Ośrodka Pomocy Społecznej

Z zestawienia wynika, że zwiększa się liczba osób korzystających ze świadczeń usług opiekuńczych.

Ponadto Ośrodek realizuje od roku 2019 Program „Opieka wytechnieniowa” oraz od roku 2021 Program „Opieka 75 +”. Programy te są dofinansowane z Funduszu Solidarnościowego. „Program „Opieka wytechnieniowa” jest skierowany do dzieci i osób niepełnosprawnych, których członkowie rodzin lub opiekunowie wymagają wsparcia w postaci doraźnej lub czasowej przerwy w sprawowaniu opieki. W roku 2020 skorzystały 2 osoby dorosłe z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności w formie opieki świadczonej w miejscu zamieszkania, zrealizowano 479 godzin. W roku 2021 skorzystało 5 osób dorosłych z orzeczeniem o znacznym stopniu

niepełnosprawności w formie opieki świadczonej w miejscu zamieszkania, zrealizowano 960 godzin. Z tej formy pomocy w roku 2022 korzysta 11 osób. Program „Opieka 75 +” skierowany jest do osób w wieku 75 + , które dotychczas nie korzystały z tej formy pomocy. Z pomocy skorzystało w 2021 roku 5 osób zaś w 2022 roku 17 osób. Istniejący problem niepełnosprawności zakreśliło 26 % ankietowanych w stosunku do pozostałych. Najczęściej podkreślano, że największe utrudnienia dla nich to: problemy finansowe (najwięcej zakreślił) potem brak ofert pracy, brak ofert w zakresie rehabilitacji

Pomoc osobom chorym psychicznie

Regulacje sposobu udzielania pomocy osobie psychicznie chorej zawiera ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U z 2011 r Nr 231 poz. 1375 z późniejszymi zmianami). Decyzją Rady Ministrów został ustanowiony Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022. Koordynatorem działań oprócz licznych ministerstw jest również samorząd lokalny, organizacje pozarządowe, samorządy zawodowe i kościoły. Ministerstwo Zdrowia alarmuje, że od lat 90 obserwuje się wzrost zachorowań na choroby psychiczne i zaburzenia. Przyczyn takiego zjawiska należy upatrywać w zmianach społeczno – ekonomicznych, które niosą za sobą nowe zagrożenia dla zdrowia psychicznego takie jak : bieda, bezrobocie jak i brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego i ekonomicznego. Stwierdzenie „ chory psychicznie „ ma charakter stygmatu i bardzo łatwo takie osoby podlegają wykluczeniu społecznemu. Wiele osób wymaga opieki całodobowej. Najczęstszą przyczyną wizyty w poradni czy pobytu w szpitalu są zaburzenia alkoholowe i depresja, jak również zażywanie substancji pod ogólną nazwą „dopalacze „. Nasila się zjawisko utraty życia na skutek samobójstwa lub zażywania środków niewiadomego pochodzenia. Brak jest danych na temat skali zachorowalności na choroby psychiczne w naszym mieście ponieważ nie prowadzi się takich rejestrów. Podstawową placówką ochrony zdrowia psychicznego są Poradnie Zdrowia Psychicznego. W razie nasilenia objawów chorobowych osoby kierowane są do Szpitala Psychiatrycznego w Rybniku, w przypadku kiedy zagrażają sobie i innym. Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia pomoc osobom psychicznie chorym, jeśli takiej wymagają , w formie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi przez specjalistyczną kadrę. W roku 2019 przyznane były usługi opiekuńcze 9 osobom, w 2020 roku 8 osobom, w 2021 roku 8 osobom a w roku bieżącym 7 (stan na koniec października b.r.) Kierujemy również osoby do Środowiskowego Domu Samopomocy o statusie powiatowym w Łaziskach Średnich. Obecnie z tej formy pomocy korzysta 5 osób. Prowadzone są tam zajęcia z zakresu stolarstwa, plastyki, gotowania. Osoby chore, które wymagają całodobowej opieki kierowane są do odpowiednich typów domów pomocy społecznej najbliższej miejsca zamieszkania. W roku 2019 przebywały w nich 18 osoby, w 2020 roku 22 osoby, w następnym roku 24 osoby. Wśród ankietowanych 24 osoby zakreśliły chorobę psychiczną jako przyczynę występowania uzależnień.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie został powołany przez Burmistrza Miasta w listopadzie 2011 roku Zespół Interdyscyplinarny, określono dla niego 4 letnią kadencyjność. Zespół Interdyscyplinarny realizuje zadania określone w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2022 oraz nowy program na dalsze lata. Zadaniem Zespołu jest koordynacja wszelkich działań związanych z występowaniem zjawiska przemocy, działa przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, który sprawuje obsługę organizacyjno-techniczną. Do zadań Zespołu należy: przeprowadzanie diagnozy problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań ograniczających zjawisko przemocy, podejmowanie interwencji w rodzinie dotkniętej przemocą, upowszechnianie informacji o instytucjach pomocowych, osobach mogących udzielić pomocy, ochrona ofiar przemocy, podejmowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: Gminnej Komisji Rozwiązywania

Problemów Alkoholowych, Policji, Oświaty, Ochrony Zdrowia, Ośrodka Pomocy Społecznej, Centrum Pomocy Rodzinie, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, Stowarzyszenia. Problemy związane z przemocą diagnozuje utworzona grupa robocza. W roku 2019 zgłoszono 33 przypadki przemocy, w 2020 - 21 przypadków, w roku 2021 - 47 przypadków, do 31 października 2022 r zgłoszono 26 przypadków. Każde z nich zakończyło się założeniem Niebieskiej Karty. W rodzinach dotkniętych przemocą jest prowadzony comiesięczny monitoring działań w ramach procedury Niebieskiej Karty. Ponadto informacje o tym gdzie szukać pomocy przekazywane są osobie dotkniętej przemocą poprzez wręczenie jej formularza Niebieskiej Karty – część B. Osoby i rodziny kierowane są do skorzystania z dostępnych form pomocy- zarówno psychologicznej, jak i prawnej. W sytuacji gdy w rodzinie są małoletnie dzieci- o fakcie przemocy jest informowany Sąd Rodzinny w Mikołowie. W roku 2019 w 16 przypadkach poinformowano Sąd prosząc o wgląd w sytuację w rodzinie, w 2020 roku takich przypadków było 7, w 2021 roku 15. Ponadto w tym roku w 4 przypadkach, w których dochodziło do przemocy domowej powiadomiono Prokuraturę Rejonową. Jeśli podłożem zachowań przemocowych jest problem alkoholowy to dokonano zgłoszenia do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, celem dalszej diagnozy, motywowania do podjęcia leczenia, w koniecznych przypadkach kierowania spraw do sądu. W roku 2019 takich spraw było 16, w 2020 roku 13 a w 2021 roku 16. Kobiety dotknięte przemocą mają możliwość brać udział w grupie wsparcia. W roku 2019 skorzystało 13 osób, tyle samo w 2020 roku i 18 kobiet w roku 2021. Sprawcy przemocy są kierowani do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym, korzystać mogą z pomocy psychologicznej. Sąd Rejonowy wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy stosuje zakaz zbliżania, w roku 2019 było takich 5 przypadków i w 5 przypadkach Sąd orzekł nakaz opuszczenia lokalu i wobec 1 osoby orzekł środek zapobiegawczy w postaci aresztu. W roku 2020 wobec 2 osób Sąd orzekł zakaz zbliżania i 2 osobom orzeczono nakaz opuszczenia lokalu. W roku 2021 wobec 3 osób podejrzanych o stosowanie przemocy Sąd orzekł zakaz zbliżania się do osób, które stosowały przemoc i wobec tych samych osób Sąd orzekł nakaz wspólnie zajmowanego lokalu. Zakaz zbliżania obowiązywał również 4 osoby z Niebieskich Kart założonych w latach wcześniejszych za przestępstwo stosowania przemocy wobec najbliższych.

Przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii

W okresie przemian nasiliło się zjawisko uzależnienia od alkoholu i narkotyków. Problem alkoholu częściej dotyka mężczyzn niż kobiety. Pogłębia to zjawisko większa dostępność alkoholu w marketach, całonocnych sklepach, stacjach benzynowych, pubach. Dzieci sięgają po alkohol w znacznie młodszym wieku po raz pierwszy. Modne jest picie piwa (które nie jest powszechnie postrzegane jako alkohol) przez młodzież, zachęcają również do tego „ciekawie” skonstruowane reklamy. Większość osób nie utożsamia się ze swoim problemem, skoro upija się nie tak często.

Narkomania upowszechniła się w USA w latach sześćdziesiątych ubiegłego stulecia. Narkotyki stały się antidotum na frustrację spowodowaną gwałtownym skokiem cywilizacyjnym i związanym z tym niedostosowaniem społecznym. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii nakładają na samorządy obowiązek podejmowania wszelkich działań mających na celu ograniczenie spożywania alkoholi i zażywania narkotyków, działania na rzecz zmiany obyczajów w tym zakresie, niwelowania skutków nadużywania alkoholu. Programy przeciwdziałania narkomanii oraz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych stanowią integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Jeden przypadek narkomanii zanotowano w roku 2019 i 2021. Pomocą osobom uzależnionym od alkoholu służy Punkt Konsultacyjny. (w roku 2019 ogółem udzielono 163 porady 59 osobom, w roku następnym 78 porad dla 32 mieszkańców (w tym roku zatrudniony był tylko jeden psycholog), w 2021 roku udzielono łącznie przez 2 psychologów 210 porad dla 53 mieszkańców) Pomocą służyła również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Stowarzyszenie „Zmiana”, Poradnia Odwykowa w Mikołowie, kluby „Anonimowych Alkoholików” oraz grupy wsparcia dla osób współuzależnionych.

Gmina w roku 2019 przeznaczyła sumę 25 tys. zł na wsparcie trzech stowarzyszeń, które pomagają osobom uzależnionym i współuzależnionym (Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Wyzwolenie”, Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Powrót” w Mikołowie oraz Mikołowskie Stowarzyszenie Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki „Zmiana”. Na organizację letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży w ramach programów zawierających treści profilaktyki i propagowania trzeźwego stylu życia, przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i przemocy przeznaczono dla organizatora środki w wys. 47.200 zł.

Pomocą osobom uzależnionym zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W roku 2019 do komisji wpłynęły 33 wnioski o leczenie odwykowe, 37 spraw z wniosków które wpłynęły też z roku ubiegłego przekazano do Sądu Rejonowego w Mikołowie, z wnioskiem o podanie się obowiązkowi leczenia odwykowego. W roku 2020 do komisji wpłynęło 15 wniosków o leczenie odwykowe, 13 spraw przekazano do Sądu. W roku 2020 w leczeniu stacjonarnym odwykowym w Gorzycach uczestniczyło 6 osób, w tym 4 na Oddziale Detoksykacyjnym oraz 2 osoby na Oddziale Terapeutycznym.

Pomoc rodzinie z problemem opiekuńczo-wychowawczym, system pieczy zastępczej

Dnia 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 6 czerwca 2011 r – o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U z 2022 r poz. 447 z późniejszymi zmianami). Zadania wynikające z ustawy określają : zasady i formy wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Ustawę uchwalono mając na względzie dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego. Ustawa wyznacza zadania podmiotom w środowisku zamieszkania tak, aby potrafiły wesprzeć rodziny w najtrudniejszych sytuacjach opiekuńczo – wychowawczych z dziećmi oraz żeby nie ucierpiały one z powodu niewydolności rodziców. Gminom wyznaczono następujące zadania :

- dokonanie analizy sytuacji rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz ustalenie przyczyn zaistnienia kryzysu,
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomoc w integracji rodziny,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążenie do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny musi się odbywać za jej zgodą i przy jej pełnym udziale, wykorzystując własne zasoby oraz pomoc innych instytucji takich jak placówka wsparcia dziennego, rodzina wspierająca i innych działających na dobro dziecka i rodziny. Praca z rodziną prowadzona jest w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi (w tym usług opiekuńczych specjalistycznych), pomocy prawnej, organizacji spotkań mających na celu wymianę doświadczeń, zapobieganie izolacji. Do prowadzenia pracy z rodziną wyznaczeni są asystenci rodziny, których zatrudnia Ośrodek. Jeśli rodzice nie są zdolni do zapewnienia opieki i wychowania, sprawowana jest piecza zastępcza. Organizuje ją Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Piecza zastępcza może być sprawowana przez rodzinę zastępczą oraz rodzinny dom dziecka. Gmina jest zobowiązana finansować koszty utrzymania w pieczy zastępczej w częściach procentowych wyznaczonych przez ustawę. W roku 2019 i 2020 Ośrodek zatrudniał tylko jednego Asystenta rodziny obejmował on pomocą i wsparciem w 2019 roku 10 rodzin, w roku następnym 13 rodzin. W roku 2021 dwaj Asystenci wspierali 27 rodzin w roku następnym 29 rodzinami. Asystenci w zakresie rodzin, które obejmują swoją pomocą współpracują z placówkami

oświatowymi, sądem, placówkami wsparcia. Rodziny niewydolne wychowawczo oprócz wsparcia asystenta motywowane są do korzystania ze szkoleń „ Szkoła rodziców” oraz z placówek takich jak: Placówka Wsparcia Dziennego, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. „Szkołę Rodziców”, którą prowadziło Stowarzyszenie Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki „ Zmiana” w Mikołowie w roku 2019 ukończyła matka samotnie wychowująca dziecko. W roku 2020 ukończyło 5 matek a w roku 2021 tylko 1 matka. Placówka Wsparcia Dziennego zapewnia 25 miejsc, korzystało z niej przeciętnie 12 dzieci w roku 2019, zaś w 2020 i 2021 roku 25 dzieci.

Znaczącą pomoc zwłaszcza dla rodzin niewydolnych stanowią obiady dla dzieci w szkole., serwowane przez stołówki. Ośrodek Korzysta z dofinansowania z Programu „ Posiłek w szkole i w domu „W roku 2019 opłacono 80 dzieciom obiady w szkole oraz 31 dzieciom obiady w przedszkolu. W roku 2020 z obiadów w szkole skorzystało 53 dzieci, oraz 24 dzieci w przedszkolu. Wyplacono również zasiłki na zakup posiłku na kwotę 22.540 zł.

W roku 2021 opłacono obiady w szkole dla 56 dzieci i dla 28 dzieci w przedszkolach., wyplacono również zasiłki na zakup posiłków dla 24 rodzin na kwotę 8.292 zł.

Rodzinom o trudnej sytuacji materialnej mogą być przyznane stypendia socjalne. W roku 2019 przyznano pomoc dla 43 uczniów, przyznano 1 zasiłek szkolny(przysługuje ze względu na sytuację losową), w 2020 roku wyplacono 35 uczniom oraz 1 zasiłek szkolny w roku 2021 tylko 24 uczniom wyplacono stypendium.

Z ankiety wynikało, że 34 respondentów zauważyło ten problem.

Pomoc osobom starszym

W mieście Orzesze żyje w wieku poprodukcyjnym 3.763 osób (dane z 2021 roku).Z danych GUS za rok 2020 wynika, że w ostatnich latach obserwowany jest proces starzenia się społeczeństwa. Udział osób starszych w populacji mieszkańców systematycznie rośnie. W populacji seniorów dominują kobiety. W roku 2020 i roku następnym wielu seniorów zaraziło się COVID i nie przeżyła tego. Starzenie się społeczeństwa prowadzi do wzrostu częstości występowania chorób przewlekłych i niepełnosprawności. Wiąże się to z koniecznością zaspokojenia rosnących potrzeb zdrowotnych i zapotrzebowania w zakresie potrzeb opiekuńczych. Seniorzy w większości są osobami biernymi zawodowo i co jest dla nich niekorzystne charakteryzują się niższą aktywnością związaną z głównymi zajęciami wykonywanymi w życiu codziennym. Im bardziej podeszły wiek tym mniejsza aktywność. Z internetu korzysta połowa osób w wieku 60-74 lata, częściej korzystają mężczyźni, najwięcej jest aktywnych osób w tym względzie z wykształceniem średnim i wyższym. Dużą popularnością wśród osób starszych cieszy się klub seniora. W Orzeszu Klub Seniora rozpoczął swoją działalność w 2019 roku. Seniorzy korzystający z Klubu mają do dyspozycji pomieszczenia przylegające do Sali Widowiskowej w Orzeszu – Jaśkowicach, które zostały zaadaptowane i przystosowane dla osób starszych. Działalność Klubu jest oparta o Program „Senior +”.Oferta jest skierowana do osób, które ukończyły 60 lat i nie były czynne zawodowo. W ramach działalności realizowane są zadania z zakresu oferty zdrowotnej (gimnastyka, spacer, basen), edukacyjnej (spotkania ze specjalistami, ciekawymi ludźmi, wycieczki), kulturalnej (współpraca z przedszkolami, szkołami, wyjazdy do kina, teatru), rekreacyjnej (muzykoterapia, trening umysłu) i opiekuńczej. Zainteresowanie działalnością jest duże. W okresie pandemii Klub działał tylko kilka miesięcy, potem pracował zdalnie. Seniorom wysyłano materiały do wypełnienia z zakresu treningu umysłu, organizowano spacer. Przez cały rok 2019 Klub odwiedziło 99 osób w roku 2020 było 79 osób średnio miesięcznie frekwencja kształtowała się w tym czasie na poziomie 15 osób, w roku 2021 z oferty klubu skorzystało 57 osób, średnia frekwencja wyniosła 14 osób. Wiele osób, które korzystały z oferty Klubu po pandemii już nie wróciły, dotyczy to w szczególności osób w wieku ponad 70 lat i więcej.

Program „ Wspieraj Seniora „ ogłoszony w roku 2020 miał na celu dofinansowanie gmin w zakresie realizacji usługi wsparcia na rzecz Seniorów, którzy w obowiązującym okresie epidemii zdecydują się na pozostanie w domu i nie są w stanie np. poprzez wsparcie rodziny zabezpieczyć sobie artykułów pierwszej potrzeby. Usługa w szczególności polegała na dostarczeniu zakupów

zgodnie ze wskazanym przez Seniora zakresem. Zapłatę za zakupy ponosił Senior. Mimo dobrego przygotowania logistycznego i nagłośnienia, żadna osoba potrzebująca nie zgłosiła się aby otrzymać to wsparcie.

Z pomocy społecznej skorzystało w 2019 i w 2021 roku 54 osoby bądź rodziny o statusie emeryt lub rencista, w 2020 roku były o 43 osoby bądź rodziny. Zaznacza się tutaj tendencja spadkowa.

Wiele osób w tej grupie wiekowej jest objęta usługami opiekuńczymi, w roku 2019 zabezpieczono 12 osób starszych usługami opiekuńczymi podstawowymi i 17 osób usługami opiekuńczymi specjalistycznymi. W 2020 i 2021 roku 19 osobom starszym przyznano usługi opiekuńcze podstawowe i 22 osobom usługi opiekuńcze specjalistyczne.

W związku ze starzeniem się społeczeństwa i koniecznością zapewnienia opieki osobom niepełnosprawnym (w tym psychicznie chorym) i starszym pozbawionym opieki w roku 2018 utworzono mieszkanie chronione wspierane. Jest przeznaczone dla 3 osób, ma charakter rotacyjny. Obecnie korzysta z niego 1 osoba.

3. ANALIZA SWOT

Metodą na badanie mocnych i słabych stron jak i określenia szans i zagrożeń jest analiza SWOT. Zestawienie diagnozy i określenie mocnych i słabych stron zauważenie szans i zagrożeń pozwala określić możliwości realizacji poszczególnych działań i zadań wynikających ze strategii.

Mocne strony	Słabe strony
<p>1. Dobre usytuowanie miasta pod względem sieci komunikacyjnej,</p> <p>2. Wzrastająca liczba ludności,</p> <p>3. Rozwijająca się i modernizowana sieć infrastruktury sportowej,</p> <p>4. Wykwalifikowana kadra pomocy społecznej,</p> <p>5. Posiadanie środków na przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów uzależnień,</p> <p>6. Wspomaganie działalności przez instytucje, stowarzyszenia i osoby fizyczne służące rozwiązywaniu problemów uzależnień.</p> <p>7. Zwiększenie racjonalności wykorzystania zasobu mieszkaniowego.</p> <p>8. Przystępowanie do programów i korzystanie z dofinansowania do nich.</p>	<p>1. Znaczna rozległość terenu miasta,</p> <p>2. Mała liczba organizacji pozarządowych wspierających działania Ośrodka Pomocy,</p> <p>3. Starzenie się społeczeństwa,</p> <p>4. Ograniczone środki finansowe na działania Ośrodka,</p> <p>5. Długi okres oczekiwania na mieszkania socjalne,</p> <p>6. Ograniczona liczba miejsc opieki nad osobami przewlekle chorymi,</p> <p>7. Długotrwałe bezrobocie, zwłaszcza kobiet,</p> <p>8. Niewłaściwy styl życia mieszkańców, mała aktywność fizyczna,</p> <p>9. Zbyt mała oferta aktywności skierowana do osób starszych w dzielnicach miasta.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>1. Racjonalne gospodarowanie posiadanymi zasobami.</p> <p>2. Integracja osób poprzez udział w Klubie Senior + oraz imprezach sportowych i kulturalnych.</p> <p>3. Pozyskiwanie organizacji do współpracy w zakresie pomocy społecznej,</p> <p>4. Skierowanie większej oferty do osób dorosłych w zakresie usprawniania i zdrowego stylu życia.</p> <p>5. Malejąca liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej</p>	<p>1. Niewystarczające środki na tworzenie projektów i programów,</p> <p>2. Niekorzystne zmiany demograficzne (starzenie się społeczeństwa, wzmożone zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i całonocną opiekę)</p> <p>3. Pogarszająca się kondycja psychiczna młodzieży (przejawiająca się w zachowaniach lękowych, ryzykownych, w tym w uzależnieniach oraz niedostosowaniu społecznym)</p> <p>4. Uzależnienie od świadczeń pomocy społecznej.</p>

4. ZAŁOŻENIA I MISJA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE ORZESZE NA LATA 2023-2027

Cel nadrzędny : Poprawa warunków życia mieszkańców, wzmocnienie rodziny, wspieranie osób i rodzin w ich trudnej sytuacji życiowej i tym samym przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Aby osiągnąć cel nadrzędny trzeba określić cele główne i skupić się na realizacji poszczególnych celów operacyjnych.

Cel strategiczny Nr 1: Poprawa warunków życia mieszkańców, wzmocnienie rodziny

- 2.1. Redukcja skutków i ograniczenie zjawisk uzależnień i przemocy.
- 2.2. Wzmocnienie systemu opieki nad dziećmi i rodziną.
- 2.3. Przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych.

Cel strategiczny Nr 2: Wspieranie osób i rodzin w ich trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

- 1.1. Wsparcie aktywizacja i rehabilitacja osób niepełnosprawnych.
- 1.2. Zapobieganie bezrobociu, aktywizacja na rynku pracy.
- 1.3. Przeciwdziałanie bezdomności, reintegracja osób bezdomnych.

Cele główne, kierunki działania i cele operacyjne ujęto w formie tabelarycznej, określając przy tym wskaźniki realizacji działań.

5. MONITORING I EWALUACJA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powinna zostać poddana ewaluacji jak również monitoringowi. Monitoring opiera się na śledzeniu postępów w zakresie realizacji programu, na tę okoliczność będą sporządzane sprawozdania.

Głównym celem ewaluacji jest poprawa skuteczności i efektywności podjętych działań, poprzez poprawę planowania, poprawę wdrażania, poszerzenie wiedzy oraz minimalizację negatywnych efektów zarządzania. Kryteria ewaluacji :

- trafności – pozwoli ocenić w jakim stopniu cele programu odpowiadają potrzebom i priorytetom na poziomie analizy,
- użyteczności – pozwoli ocenić do jakiego stopnia oddziaływanie programu odpowiada potrzebom grupy docelowej,
- skuteczności - pozwoli ocenić do jakiego stopnia cele zdefiniowane na etapie programowania zostały osiągnięte.

Wdrażanie strategii będzie monitorowane przez podmioty odpowiedzialne. Pierwszy raport zostanie sporządzony w terminie do 31 marca 2024 r .Następne w okresach rocznych. Raport roczny może zawierać propozycje rozwiązań bądź modyfikację dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się warunków.

6. REALIZACJA STRATEGII WSKAŹNIKI – TABELA

Cel nadrzędny:
Poprawa warunków życia mieszkańców, wzmocnienie rodziny, wspieranie osób i rodzin w ich trudnej sytuacji życiowej, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu

Cel strategiczny Nr 1			Cel strategiczny Nr 2		
Obszar interwencji 1	Obszar interwencji 2	Obszar interwencji 3	Obszar interwencji 4	Obszar interwencji 5	Obszar interwencji 6
Uzależnienia i przemoc	Dysfunkcje w zakresie opiekuńczo-wychowawczym	Starzenie się społeczeństwa	Niepełnosprawność	Bezrobocie	Bezdomność
Kierunek działania	Kierunek działania	Kierunek działania	Kierunek działania	Kierunek działania	Kierunek działania
Redukcja skutków i ograniczenie zjawisk uzależnień i przemocy	Wzmocnienie systemu opieki nad dziećmi i rodziną	Przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych	Wsparcie, aktywizacja i rehabilitacja osób niepełnosprawnych	Zapobieganie bezrobociu, aktywizacja na rynku pracy	Przeciwdziałanie bezdomności, reintegracja osób bezdomnych
Cele operacyjne 1	Cele operacyjne 2	Cele operacyjne 3	Cele operacyjne 4	Cele operacyjne 5	Cele operacyjne 6
4.1. Zwiększenie oddziaływań w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy	5.1. Poprawa kompetencji w zakresie pełnienia roli opiekuńczo-wychowawczej	6.1. Poprawa funkcjonowania osób starszych, wymagających wsparcia	3.1. Wsparcie osób niepełnosprawnych, poprawa ich warunków funkcjonowania	2.1. Podwyższanie kwalifikacji zawodowych i społecznych osób zagrożonych bezrobociem	1.1. Wspieranie osób i rodzin zagrożonych bezdomnością
4.2. Redukcja negatywnych skutków uzależnień	5.2. Wzmocnienie potencjału rodziny	6.2. Tworzenie warunków i promowanie aktywności seniorów		2.2. Łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizacja lokalnego rynku pracy	1.2. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością
4.3. Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie					

Obszar interwencji 1:   Uzależnienia i przemoc
Kierunek działania: Redukcja skutków i ograniczenie zjawisk uzależnienia i przemocy

Cele operacyjne	Opis działań	Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródło finansowania	Wskaźniki realizacji
Pomoc osobom uzależnionym i współuzależnionym	1.1. Działania informacyjne i edukacyjne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom	Urząd Miejski Wydział Edukacji MOPS Orzesze	Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki Oświatowe	Budżet Miasta w tym środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	1. Liczba spotkań informacyjnych 2. Liczba odbiorców spotkań 3. Liczba wydanych materiałów informacyjnych
	1.2. Opracowanie i realizacja programów profilaktycznych oraz edukacyjnych dla młodzieży	Wydział Edukacji Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Placówki oświatowe Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta w tym środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	1. Liczba programów 2. Liczba osób uczestniczących
	1.3. Inicjowanie działań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	MOPS Orzesze Urząd Miejski	Budżet Miasta w tym środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	1. Liczba i rodzaj podjętych działań
	1.4. Sporządzenie diagnozy środowiskowej i podejmowanie interwencji	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	MOPS Orzesze Urząd Miejski	Budżet Miasta w tym środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	1. Liczba podjętych interwencji
	1.5. Gwarancja dostępności do środowiskowej i podejmowanie interwencji do świadczeń specjalistycznej terapii uzależnień	Urząd Miasta, MOPS Orzesze	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Budżet Miasta w tym środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	1. Liczba świadczeń 2. Liczba osób, którym udzielono pomocy
	1.6. Stosowanie procedur kierowania spraw do Sądu Rejonowego celem zobowiązania do leczenia	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Urząd Miasta	Policja	Budżet Miasta w tym środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	1. Liczba zastosowanych procedur

Obszar interwencji 1: Uzależnienia i przemoc
Kierunek działania: Redukcja skutków i ograniczenie zjawisk uzależnienia i przemocy

Cele operacyjne	Opis działań	Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródło finansowania	Wskaźniki realizacji działań
Pomoc osobom uzależnionym i współuzależnionym	1.7. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	Miasto Orzesze	Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta w tym środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	1. Liczba placówek 2. Liczba miejsc w placówkach 3. Liczba dzieci korzystających
	1.8. Udzielanie pomocy materialnej i rzeczowej osobom uzależnionym	MOPS Orzesze	Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta w tym środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	1. Liczba osób objętych pomocą Liczba udzielonych świadczeń
	1.9. Upowszechnianie informacji na temat przeciwdziałania przemocy	MOPS Orzesze	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1. Liczba umieszczonych informacji
	1.10. Usprawnianie systemu reagowania i pomocy ofiarom przemocy	MOPS Orzesze	Policja, Służba Zdrowia, Kuratorzy, organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1. Liczba jednostek współpracujących w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego, 2. Liczba podjętych działań
	1.11. Udzielanie poradnictwa, terapia dla ofiar, program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców	MOPS Orzesze Centrum Pomocy Rodzinie Łaziska G.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta, Budżet Powiatu	1. Liczba udzielonych porad i terapii 2. Liczba świadczeniobiorców porad i terapii, 3. Liczba sprawców poddanych terapii
	1.12. Gwarancja bezpiecznego schronienia ofiar, izolacja sprawców przemocy	MOPS Orzesze	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Policja		1. Liczba miejsc dla ofiar przemocy, 2. Liczba miejsc dla sprawców, 3. Liczba osób korzystających z miejsc odosobnienia (sprawcy, ofiary)

Obszar interwencji 2: Dysfunkcja w zakresie opiekuńczo-wychowawczym
Kierunek działania: Wzmocnienie systemu opieki nad dziećmi i rodziną

Cele operacyjne	Opis działań	Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródło finansowania	Wskaźniki realizacji działań
Poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi	1.1. Upowszechnianie edukacji rodziców- praca z dzieckiem	MOPS Orzesze	Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1. Liczba osób objętych szkoleniem
	1.2. Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego	Miasto Orzesze	Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1. Liczba placówek 2. Liczba miejsc w placówkach 3. Liczba osób korzystających
	1.3. Budowa programów promujących prawa dziecka, programów profilaktycznych oraz osłonowych wzmacniających	MOPS Orzesze	Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1. Liczba programów 2. Liczba osób korzystających z programów
	1.4. Udzielanie pomocy materialnej rodzinom	MOPS Orzesze	Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy
	1.5. Budowa w środowisku zamieszkania rodzin dysfunkcyjnych systemu wsparcia	MOPS Orzesze	Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia
	1.6. Organizowanie i propagowanie zajęć i wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych	Urząd Miejski Miejski Ośrodek Kultury	Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1. Liczba zajęć, wydarzeń sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych 2. Liczba osób korzystających z zajęć
	1.7. Edukacja prozdrowotna prowadzona w szkołach i przedszkolach	Wydział Oświaty	Organizacje pozarządowe Przedszkola i szkoły	Budżet Miasta	1. Liczba placówek korzystających 2. Liczba osób korzystających
	1.8. Objęcie pomocą przez asystenta rodziny opiekunów-wychowawców i rodzin dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	MOPS Orzesze	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Budżet Miasta	1. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia

**Obszar interwencji 3: Starzenie się społeczeństwa
Kierunek działania: Przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych**

Cele operacyjne	Opis działań	Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródło finansowania	Wskaźniki realizacji działań
Poprawa funkcjonowania osób starszych i ich aktywizacja	1.1. Ułatwianie osobom starszym dostępu do ofert sportowych i kulturalnych	MOPS Orzesze Miejski Ośrodek Kultury Urząd Miasta	Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1.Liczba zajęć, wydarzeń sportowych i rekreacyjnych, 2.Liczba uczestników.
	1.2.Promowanie programów z zakresu zdrowego stylu życia	MOPS Orzesze Urząd Miejski Miejski Ośrodek Kultury	Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1.Liczba i rodzaj zajęć 2.Liczba osób korzystających z ofert
	1.3.Zabezpieczenie usług opiekuńczych dla osób tego wymagających	MOPS Orzesze	Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1.Liczba i rodzaj usług 2.Liczba osób korzystających z usług,
	1.4.Pomoc instytucjonalna dla osób wymagających pomocy-kierowanie do placówek pomocowych	MOPS Orzesze	Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	Liczba skierowanych osób do domu pomocy społecznej lub innych placówek
	1.5.Promowanie wolontariatu na rzecz pomocy osobom starszym	MOPS Orzesze Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Organizacje pozarządowe Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Budżet Miasta	1.Liczba wolontariuszy 2.Liczba osób którym udzielono pomocy
1.5.Uczestniczenie w programach promujących udział osób starszych w kształceniu, nauce języków obcych, radzenie sobie z zagadnieniami informatycznymi	MOPS Orzesze	Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1.Liczba programów 2.Liczba osób uczestniczących	

Obszar interwencji 4: Niepełnosprawność
Kierunek działania: Wsparcie, aktywizacja i rehabilitacja osób niepełnosprawnych

Cele operacyjne	Opis działań	Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródło finansowania	Wskaźniki realizacji działań
Pomoc osobom niepełnosprawnym	1.1. Upowszechnianie informacji na temat praw i uprawnień osób z niepełnosprawnością.	Centrum Pomocy Rodzinie MOPS Orzesze	Organizacje pozarządowe	Budżet Powiatu	1. Liczba i rodzaj materiałów informacyjnych.
	1.2. Propagowanie integracyjnych zajęć, imprez sportowych i kulturalnych.	MOPS Orzesze, Urząd Miejski, Wydział Oświaty, Miejski Ośrodek Kultury.	Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1. Liczba imprez sportowych i kulturalnych. 2. Liczba osób niepełnosprawnych.
	1.3. Zapewnienie rehabilitacji leczniczej i psychologicznej osób z niepełnosprawnością w tym dzieci i młodzieży.	Centrum Pomocy Rodzinie	Organizacje pozarządowe.	Budżet Powiatu. Budżet Miasta.	1. Liczba osób korzystających. 2. Liczba godzin zajęć.
	1.4. Rozwój infrastruktury pomocy instytucjonalnej działającej na rzecz osób niepełnosprawnych	Centrum Pomocy Rodzinie	Organizacje pozarządowe	Budżet Powiatu.	1. Liczba środowiskowych domów samopomocy. 2. Liczba uczestników

Obszar interwencji 5: Bezrobocie
Kierunek działania: Zapobieganie bezrobociu aktywizacja na rynku pracy

Cele operacyjne	Opis działań	Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródło finansowania	Wskaźniki realizacji działań
Pomoc osobom bezrobotnym zagrożonym wykluczeniem społecznym	1.1. Realizacja szkoleń, prac społecznie użytecznych, podwyższających kwalifikacje osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym.	MOPS Orzesze Powiatowy Urząd Pracy.	Institucje Doskonalenia Zawodowego Organizacje pozarządowe.	Fundusze strukturalne, Fundusz Pracy	1. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, pracach społecznie-użytecznych.
	1.2. Doradztwo zawodowe.	Powiatowy Urząd Pracy MOPS Orzesze	MOPS Orzesze	Fundusz Pracy	1. Liczba osób powracających na rynek pracy.
	1.3. Aktywizacja osób młodych, umożliwienie nabywania dodatkowych umiejętności.	Powiatowy Urząd Pracy MOPS Orzesze.	MOPS Orzesze	Fundusz Pracy Fundusze strukturalne	1. Liczba osób objętych aktywizacją.
	1.4. Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą albo założenie spółdzielni socjalnej, wsparcie informacyjne, szkoleniowe.	MOPS Orzesze Powiatowy Urząd Pracy	Pracodawcy.	Fundusz Pracy Fundusze strukturalne.	1. Liczba osób 2. Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw, spółdzielni socjalnych
	1.5. Budowa programów wspierających aktywizację zawodową osób długotrwale bezrobotnych mieszkańców miasta (osób 45 + i 50 +)	Powiatowy Urząd Pracy	MOPS Orzesze	Fundusze strukturalne	1. Liczba programów 2. Liczba uczestników programów

Obszar interwencji 6: Bezdomność
Kierunek działania: Przeciwdziałanie bezdomności i reintegracja osób bezdomnych

Cele operacyjne	Opis działań	Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródło finansowania	Wskaźniki realizacji działań
Pomoc osobom i rodzinom zagrożonym bezdomnością	1.1. Zapewnienie osobom bezdomnym miejsc w schroniskach, noclegowniach, mieszkaniach.	MOPS Orzesze	-----	Budżet miasta	1. Liczba miejsc w schroniskach, noclegowniach 2. Liczba bezdomnych korzystających z placówek
	1.2. Przyznawanie świadczeń na utrzymanie mieszkania.	MOPS Orzesze	-----	Budżet Miasta	1. Liczba przyznanych świadczeń.
	1.3. Przyznawanie pomocy materialnej.	MOPS Orzesze	-----	Budżet Miasta	1. Liczba udzielonych świadczeń.
	1.4. Tworzenie programów wychodzenia z bezdomności	MOPS Orzesze	Ośrodki Pomocy, na których terenie znajdują się schroniska, noclegownie, ogrzewalnie	Budżet Miasta	1. Liczba osób uczestniczących w programach. 2. Liczba osób, która powróciła do środowiska

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki finansowe przeznaczone na realizację strategii będą ujmowane w uchwale budżetowej Rady Miasta Orzesze. Źródłami finansowania Strategii będą :

- środki z budżetu Gminy,
- środki z budżetu Państwa,
- środki z funduszy zewnętrznych,
- inne źródła.